

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
de-care publicare.

„Arată orbului Brăila.“^{*)}

II.

Statul ungaric e un stat de drept. Ca atare el trebuie să aibă de basă supremul princip al dreptății, care e: măsură egală pentru toți — și în datorițe și în drepturi, și în greutăți și în beneficii. Problema statului de drept nu poate fi alta, decât realizarea acestui princip. Statul de drept compus din mai multe popoare nu poate pretinde dela nice un popor mai mult, decât dela celălalt, și în special nu poate pretinde, ca un popor să se jertfească pe sine pentru celălalt. Unde se pretinde aceasta, acolo se neagă principiul dreptății, basa staturilor moderne de drept.

Statul de drept trebuie să întindă în măsură egală tuturor popoarelor beneficiile sale. Dela nice un popor statul de drept se nu pretindă mai mult, decât i dă; și nice unui popor statul de drept se nu i dea mai puțin, decât primesce dela dînsul. Unde nu se observă aceasta, acolo numirea de stat de drept e frasă goală.

Noi românii de pe teritoriul coroanei ungare, trei milioane la număr, suportăm în măsură egală cu celelalte popoare toate greutățile statului, aducem aceleași jefre de avere și sânge, ca ori-care alt popor. De aici urmează, că și participarea noastră la beneficiile statului ar trebui să fie egală cu cea a celorlalte popoare. De sigur însă putem pretinde dela statul de drept că participarea noastră în beneficiile lui să stea cel puțin în proporțiune justă cu prestațiunile noastre către dînsul.

Cultura internă, perfecționarea morală și intelectuală e unul dintre cele mai sublime destinuri ale omenimei. Dacă dară vre-una dintre dorințele și aspirațiunile unui popor poate fi justă și naturală, apoi de sigur sînt juste și naturali aspirațiunile sale culturale. Nici odată statul de drept nu le poate aceste împedeca și suprime. El e datoriu a le apăra, promova și desvolta, și anume la toate popoarele în măsură egală, și cel puțin în proporțiune cu prestațiunile lor către stat.

Să vedem acum, ce s'a făcut în patria noastră în ultimele decenii pentru cultura intelectuală a poporului român?

Era Deákiană în înțeleaptă și justă apreciere a faptului, că popoarele Ungariei nu se află pe același nivel al culturii intelectuale cu popoarele ce-

*) Veți Nr. 122.

lorlalte staturi civilisate ale Europei, a creat prin legi destul de echitabile basă pentru cultura intelectuală a tuturor popoarelor. Ea a recunoscut mai întăiu eternul și nealterabilul adevăr că: un popor se poate cultiva numai în limba, care o pricepe, în limba sa maternă, și a codificat în lege acest adevăr. „Instrucțiunea e de a se da fie-că-„rui elev în limba sa maternă, pe cât aceasta e „una din limbile usitate în comună. Pentru aceasta sînt a se aplica în comune cu locuitori de diferite limbi învățatori, cari sînt capabili a instrui „în acelea. În comune mai populate, în care se „află în număr mai mare locuitori de diferite limbi, „sînt a se aplica, pe cât admit puterile comunei, „adjuncți învățătoresci de diferite naționalități“ Art. de lege XXXVIII din 1868, §§. 58, 63, 75. „Statul e datoriu de a îngriji ca sudiiții de orice naționalitate să se poată cultiva în limba lor maternă“. Art. 44 din 1868 § 17.

Conform acestui princip și-a desvoltat legislațiunea acelu period întregul său sistem pentru scoalele populare.

Statorind regula supremă, ca fie-care comună să și aibă scoala sa populară, a dat dreptul de a înființa acele scoale în prima linie bisericilor în toate comunele locuite de credincioși de ai lor. Numai dacă biserica nu e în stare a susține scoala populară pentru credincioșii săi, trece dreptul și respective datorița aceasta la comuna politică. (§. 23 l. c.) Unde nici comuna politică nu e în stare a înființa și susține scoala populară, statul e datoriu a ajutara din vistieria sa. Asemenea e datoriu ministrul de instrucțiune publică a înființa scoale populare pretutindenți, unde se arată lipsă, curat din vistieria statului (tisztán államköltségen) §. 80.

În toate aceste scoale populare, fie ele de orice categorie, elementare (§. 58) superioare (§. 63) ori cetățenesci (§. 75) se ordină stricta respectare a prescrișului ca „elevii să primească instrucțiunea în limba lor maternă“, va se dîcă, ca limba de propunere a scoalei să fie limba maternă a scolarilor. Espres și apodictic prescrie legea (art. 38, §. 80) ca scoalele de stat (înființate și susținute de vistieria statului) să se întocmească întru toate ca cele comunale („a 23—78 §§. ban megszabott modon szervezendők“); așa dară cu respectarea prescrișului §§.-lor 58, 63 și 75 în privința limbei de propunere a scoalelor.

În era nouă (dela 1875 încoace) s'au înființat un număr destul de considerabil de scoale comunale;

foarte multe cu ajutoriu din vistieria statului; însă toate cu limba de propunere maghiară, și acele, cari s'au octroat comunelor curat românesci, cu locuitori de una singură confesiune.

Era nouă a înființat și susține și un număr destul de mare de scoale din vistieria statului, dară nice într'una din acestea nu se aude un singur cuvînt românesc.

Fată de aceste fapte ne vine să întrebăm: Sînt legile statului obligătoare pe de o potrivă pentru toți civii patriei, pentru toate popoarele, din cari e compus statul? Sau doară în Ungaria se cere numai dela români, să respecteze legile, pe când șoviniștii maghiari le pot călca după plac în picioare?

Spre a se putè cresce puteri didactice de ajuns pentru toate scoalele populare din patriă legea din 1868 (Art. XXXVIII) prescrie ca „statul să înființeze în diferite ținuturi (Külömbözö vidékeken) 20 de preparandii de învățatori și câteva de învățătoresc. Cumcă preparandiile aceste în ce privesc limba de învățămînt și respective limba, în care au de a fi crescuți elevii din ele, sînt a se organiza conform principului, ca acei elevi să fie în stare a instrui pe fitoriilor lor scolarii în limba maternă a acestora, aceasta e evident nu numai din spiritul legii și din postulatul, ca ele să se înființeze în diferite ținuturi ale patriei, ci chiar și din planul de învățămînt ficșat de lege pentru acele preparandii. În § 87 se prescriu, ca obiecte obligate (în preparandiile de învățatori) sub litera g) *limba maternă*, sub litera h) *limba maghiară*. În § 111 (în preparandiile pentru învățătoresc) sub litera c) *limba și ortografia maternă*, sub litera d) *limba maghiară*. Cel mai chiar argument așa dară, că limba de propunere a preparandiei are să fie limba maternă a poporului locuitoriu în acel ținut, în care s'a înființat preparandia.

Era nouă a înființat și susține un număr destul de mare de preparandii din vistieria statului, special în Transilvania trei pentru învățatori, una pentru învățătoresc — toate cu limba de propunere exclusiv maghiară, așa dară exclusiv pentru rasa maghiară. O preparandia cu limba de învățămînt română înființată și susținută pe spesele statului șoviniștii maghiari ar dechiara-o de crimă, și pretensiunea noastră în această privință de obrăznicia de nepatriotism, de nerespectare a legilor!

Ei bine! noi românii, cari facem două din trei părți a locuitorilor din această țeară (Transilvania) nu contribuim și noi la acea vistieria a statului, din care s'a înființat și se susțin acele preparandii? Și dacă contribuim, nu e oare dato-

FOIȚA.

Cristian Waldo

sau

CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus din franțozesce de E. B.)

(Urmare).

— Nu nu, har domnului, nu este el!... Dară numai ți nimic, Cristian, eu cetesc, eu încep a înțelege! Într'altă epistolă, ești numit „nepotul Dtale și nu „nepotul meu“, eară într'alta: „nepotul Dvoastre.“ Pentru mine devine evident, că aceasta este o precauțiune spre a abate bănuielile în cas, când ar fi epistolele prinse, căci Dta nu ești inrudit nici cu acela, ce a scris epistolele aceste, nici cu Stenson, cu care le a primit.

— Stenson! Dar așa lui i sa dat samă despre sănătatea mea, despre progresele mele, despre călătoriile mele? căci așa ceva am văcut și eu frunzărind prin ele. Se vorbesce de duelul Dtale, veți, cu datul dela Roma, Iunie, o mie șapte sute...

— Stăi!... Da, da am găsit-o. Este o epistolă pe an. „El a avut nenorocirea a ucide pe Marko Melfi, care era... Reflecșiuni... „Cardinalul nu voia să-și resbune: Eu sper a afla, ce s'a făcut din sërmanul nostru băiat...“

A! iată o epistolă dela Paris... „Nu este cu puțință să-l afli... Te ași putè înșela, însă eu nu vreau. Mă tem să nu fie arestat în Italia. Până ce eu îl caut aici, poate că e închis în castelul San Angelo!... Așteaptă Cristian; nu-ți perde răbdarea. Eată o epistolă, ce trebuie să fie mai nouă. Ea este cu datul 6 August, din Troppau, în Silesia. „De astă dată i-am dat de urmă... El a fost sub numele Dulac în Paris; dară a plecat pentru o călătorie, unde din nenorocire a perit în dîlele aceste. Tocmai am prîndit în cărciumă cu un cutare Guido Massarelli, pe care-l cunosc dela Roma, el l'a cunoscut, și dînsul mi-a spus, că a fost ucis în pădurea de... Neligibil! „Eu renunț dară al mai căuta și de oare ce micul meu comerț mă chiamă în Italia, am să plec mâne dimineață. Nu-mi mai trimite banii pentru călătorii. Dta nu ești bogat... fiind că ai remas om cinstit, ca și mine Al Dtale servitor și amic, Ma... Manuccii!.. Manucci!“

— Necunoscut! dîse Cristian.

— Manase! exclamă dl Goefle, acela de care a vorbit eri dl Guido, micul evreu, ce a avut interes neexplicabil pentru Dta?

— Pe acela nu l'a chemat așa; replică Cristian.

— Este acela de bună samă, dîse dl Goefle. El se chema sau Taddeo Manase. Stenson nu a spus-o astăzi. E întâiași dată, în corespondența aceasta, că a iscălit întreg unul din numele sale, și poate și ultima dată, că bietul nefericit a muiat o peană

în negreală, căci el a murit, după spusele lui Massarelli, și eu mi-ași băga mâna în foc, dacă nu l'a omorit Massarelli... Stăi! Nu dîce nimic Cristian! Înciunțînd pe Stenson de moartea aceasta, Massarelli a dîs că este în posesiunea unei dovești teribile, ce voia să i-o vîndă, de nu, are să o ducă baronului: nici o îndoeală că... Avea bietul evreu obiceiul a bè?

— Încât știu eu, nu.

— Ei bine, Guido l'a fi ucis, ca să-i ia puținii bani ce-i avea, și va fi găsit la el vre-o scrisoare dela Stenson, a cărei dat și iscălire l'a fi adus drept aici, ca să exploateze aventura. Se și poate, că Massarelli acesta a dat evreului vre-un narcotic, când a prîndit împreună cu dînsul în cărciumă... Dar totuși nu se poate, de oare ce Manase a scris de atunci... Dacă de seară sau mâne...

— Tot una, vai! domnule Goefle. E sigur, că Massarelli a descoperit și destăinuit tot baronului; dară eu, nu aflu încă nimic în privința mea; tocmai atât, că dl Stenson se interesează de mine, că Manasse sau Taddeo a fost încreșutul său, că i-a trimis adese ori sciri despre mine, în sfîrșit că existența mea e baronului Olaus foarte neplăcută. Cine sînt eu dară, pentru Dumneșeu? Dle Goefle nu mă lăsa, să mă topesc de dorul, a afla cine sînt!

rința statului de drept a înființa preparandii și cu limba de propunere română pentru poporul român —? Legea o prescrie aceasta în mod categoric, și dacă e vorba, ca legile să fie sfinte, să-și păstreze nimbul lor, ar trebui să le respecte și îndeplinească în prima linie aceia, cărora li s'a încredințat executarea lor.

Tot acea lege prescrie, că în preparandiile de stat elevii lipsiți de mijloace materiale să se probează cu vîpt s. c. l. pe spesele statului, și ca fii de învățători dela scoalele populare (și dela cele confesionale) să se împărțasească în prima linie de acest beneficiu (§§. 93 și 94. l. c.) Am datorî mare mulțămîntă șovinistilor din Cluj și alte părți, dacă ni-ar arăta: câți fii ai națiunii noastre de trei milioane suflete au fost părtași de aceste beneficii prescrise de lege în ultimii 10 ani în toate preparandiile, câte există în regat? Românii de ambele confesiuni susțin în statul ungar peste 3000 de scoale populare exclusiv din crunta lor sudoare. Toate aceste sînt deschise dela ori-ce beneficiu direct și indirect din partea statului și sînt condamnate a tîngi în miserie de pe o di pe alta. Se pretinde dela ele tot, și mai mult decît dela scoalele dotate din vistieria statului — dar nu se face pentru ele nimic.

Asemenea se are lucrul cu toate celelalte instituite de cultură intelectuală; cu scoalele speciale de industrie, comerț și arte; cu scoalele medii, academii și universități. Toate se înființează din vistieria statului, dară toate exclusiv maghiare și pentru rasa maghiară. Noi românii avem numai de a contribui la vistieria statului, pentru ca să se promoveze din aceea cu pași giganti cultura intelectuală a rasei maghiare. Și dacă îndrăznim a ne ruga cu umilință, ca Diogene din bute, de puternicii dîlei: să ni se lase barem puțina rață de soare, ce străbate prin îngusta vreață, sîntem timbrați de reî patrioți, cari nu știu ține în onoare legile...!

Noi așa scim că și iubirea își are legea sa. Putem iubi numai pe aceia, cari și ei ne iubesc pre noi, după cum putem respecta numai pe aceia, cari și ei ne respectază pre noi —*) Conștiința de sine s'a treșit și în poporul român; el vrea să rămână român, și pe cît timp șovinistii maghiari vor urma direcțiunea de până acum, nu pot pretinde ca românul să sărute mîna, carea neîntreput înfige cuțitul în inima lui.

Revista politică.

Sibiu, în 24 Octomvre.

În Orient lucrurile se schimbă în toată ziua tot spre mai rău. Precând se cred că prin măsurile luate de principele Bulgariei față cu generalii ruși se va restabili în Bulgaria o ordine de lucruri, care să garanteze stabilitate, pe atunci telegramele mai proaspete ne aduc știrea, că guvernul reacționar din Serbia proclamă pretutindenea dreptul statului și face lovituri de stat. După o telegramă din 4 Noemvre st. n. consiliul de ministrii din Belgrad cu privire la critica situațiune din internul țerei a decis a suspenda legea de presă și dreptul de reuniuni și întruniri, și introducerea censu-

*) Evangelia ne învață altfel: „Iubiți pre vrășmașii vostri, faceți bine celor ce vă asupresc pre voi.“ În acest sens în ce privește iubirea n'am pute subscrie cele duse de autorul acestui articol. Red.

— A! răbdare, răbdare, fêtu-meu, răspunde avocatul tot căutând un ascunziș pentru epistolele prețioase. Eu nu ți o pot spune încă. Eu am o siguranță, sînt două-deci și patru de oare, o siguranță de instinct, de raționament; însă imi trebuie dovezi, și aceste n'ajung. Trebuie să le găsesc... Unde? cum? Lasă-mă să gîndesc... dacă pot! căci lucrurile merg atît de încurcate, încât îți poți perde capul... Sînt hîrtii de ascuns, Stenson e în pericol... doară și noi! Totuși... A! da, stăi Cristiane, de ași sci de bună seamă, că ei te vreau pe Dta, ași sci pozitiv cine ești.

— E ușor a afla intențiunile, ce le supui baronului. Eu o să ies, ca și când n'ar fi nimic, să merg la reprezentanțe, și, de mă vor ataca, precum sînt eu astăzi bine armat, să cerc a face pe adversarii mei să mărturisească.

— Eu cred în adevăr, dîse dl Goeffe, după ce isbutise în sfîrșit a ascunde scrisorile, că este mai bine a risca o întîlnire periculoasă pe lîrgimea lacului decît să așteptăm aici până ce ne vor ataca. Sînt deja două oare; la opt era să fim în castel! Și nu vine nimenea să ne întrebă, pentru ce ne înțărziem. Ciudad lucrul! Stăi, Cristiane! Plină-ți este pușca? iea-o: eu o să iau spada mea. Eu nu sînt nici un Ercule, nici un spadasin; însă odinoră m'am știut servi de dînsa, ca și ori care alt student, și de ne vor ataca, eu n'am să mă las să

rei preventive în afacerile de presă. Prin un ucas regesc se dispune că sub durata stărei de asediu întreținerea trupelor cade în sarcina locuitorilor teritoriului respectiv. Oficerii și suboficerii sub durata stărei de asediu capătă plată dublă.

La caracterizarea crizei din Serbia va contribui și împregiurarea, că în sensul noii legi militare s'au luat armele dela milițiile populare de până acum, ceea ce nu s'a făcut fără oare-cari turburări: Mai cu seamă în cercul Zajesar s'a opus oamenii formal ceea ce avu de rezultat proclamarea statului preste întreg cercul.

Frumoase simptoame de pace. Cunoaștem prea bine starea de lucruri din Serbia și nu ne facem iluziuni despre stabilitatea lucrurilor de acolo.

În camera României s'a făcut interpelare despre întîmplările din pasul Vulcan. Ministrul Brătianu răspundînd la interpelare, dîce că afacerea n'a fost atît de acută, după cum s'a înfățișat prin dîiare. Dintr'altel ancheta emisă va lumina lucrul

Parlamentul Franței a trecut la ordinea dîlei peste afacerea Tonkingului. Se pare, că și aceasta afacere se va deslega prin „ultima ratio“ — tunuri. Guvernul engles își pune la aparență toată silința pentru complanarea acestei afaceri pe de o parte ear pe de alta anunță pe supușii săi din China despre nesiguranța, la care vor fi espuși.

Resultatul de până acum al afacerii Tonkingului este retragerea ministrului francez pentru esterne Challemar Lacour, și înlocuirea lui prin ministrul president Ferry.

În Germania se joacă oamenii cu dynamit. În casarma regimentului Nr. 1. Alecsandru din Rusia, s'a întîmplat Sămbăta trecută o esplosiune, care ține poliția în mare febră.

Cercetarea se ține în secret.

„Gazeta Transilvaniei“ în diversele sale din Nr. 124 vorbește într'un limbaj al seu propriu de oare-cari mesuri polițiale, cari s'ar fi luat pentru siguranța personală a Escelenției Sale metropolitului nostru la rentornarea sa în săptămîna trecută dela Budapesta. Sîntem autorizați a dechiara în interesul adevărului: că toate coniecturile mistificatoare din acea notiță, de asemenea și asertul ei grosolan, că „reședința metropolitană este păzită ziua și noaptea de poliția“ sînt născociri tendențioase, demne de politica „Gazetei.“

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Roman“.

Sibiu, în 24 Octomvre st. v. 1883. „Omul este o ființă socială“, a dîs cel mai mare cunoscător de oameni, Aristotel. Această caracteristică firească i determină toate faptele lui; el fuge de singurătate, își caută tovarăși, oameni ce consimt cu el; — formează societăți cu aceștia spre ajungerea unui scop comun; și cu cît mai mare e interesul ce-l arată un individ sau o seamă de indiviți cătră aceste societăți, cu atît mai demn este acel individ sau aceea seamă de indiviți — căci lucră firesce, ear cine lucră firesce, resplată bună va avê. Deci luându-ne la rătăială pe noi inșine nu putem să nu regretăm în cîtva prea puținul interes, ce-l arătăm noi românii cătră instituțiunile,

cari conduc destinele noastre culturale. Vor fi și cauze, dar scuse de sigur mai multe. Însă „ad rem“. Eri în 23 Oct. și-a ținut despărțimentul al III al Asociațiunei transilvane cu centrul din Sibiu adunarea sa generală din acest an în comuna Poplaca, o comună curat românească, cu aproape 2000 de suflete. Mărturisind sincer am fost frapați, ba dureros atinși, când vedurăm asistând abia vre-o 15 oameni — din acest mare și materialmente avut punct al despărțimentului nostru — la adunarea generală. Dl Director al despărțimentului, Dr. Ilarion Pușcariu deschise ședința la oarele 12 și ¼ prin o cuvîntare ocazională, făcînd în scurt istoricul asociațiunei și arătînd, scopul ce l urmărește această instituțiune. *) Alegîndu-se de notar al ședinței dl Mateiu Voileanu se dă cetire raportului prezentat de comitet. Din acest raport am aflat despre salutara activitate a comitetului, ce a procurat o mulțime de cărți pre seama bibliotecelor sătene înființînd în acest despărțiment. Tot odată adunarea generală a însărcinat comitetul a prezenta în fie-care an rapoarte detaiate despre starea bibliotecelor sătene. În fine comitetului i se dă absolutoriul.

Ce privește cele materiale adunarea a avut un succes considerabil. Suma încasată se urcă la 173 fl. 50 cr. Onoare celor puțini, cari au fost de față; onoare preoților din Poplaca, demni de a lor chemare! Cât s'ar fi putut face, de s'ar fi prezentat mai mulți la această adunare!

Purcedînd la alegerea comitetului pe trienul următor sau ales prin aclamațiuni entusiastice de director al subdespărțimentului Rev. D. protosincol Dr. Il. Pușcariu; de membrii în comitet domni: Vișarion Roman, director de bancă; Dr. I. Moga, medic; Corneliu Tobias, protonotariu comitatens; Stefan Stroia, vicenotariu comitatens; Radu Balaș, amplotat de bancă; Georgiu Dima, prof. sem; Dumitru Comșa, prof. sem.; Mateiu Voileanu, redactor prov al „Tel. Român.“

Bugetul s'a votat în chipul următor: Din banii încurși dela membrii ajutători se destină 100 fl. pentru bibliotecile sătene, 20 fl. pe seama biroului, ear restul să se depună la casa centrală.

La propunerea dlui M. Voileanu adunarea decide de a se ține viitoarea adunare generală a despărțimentului în Avrig. În fine mai ceti tot Dl Voileanu o disertațiune despre starea economică a poporului nostru, și regresul pe acest teren la noi Români. Dl Voileanu fu ascultat cu viuă atențiune secerînd prelungite aplause.

Nemai avînd adunarea gen. mai multe puncte de discutat, ședința fu încheiată printr'o vorbire de mulțămîntă și recunoștințe a presidiului și un „vale“ din partea comunei Poplaca, rostit de dl învățător Suciu.

După cele spirituale urmară celelalte.

La prânțul comun dat la frunțașul comunii Goța, ne am putut convinge că culina noastră națională populară, deși n'are un „menu“ de deci de plese, dar are bucăți alese bune, cari ar pute face onoare ori cărei bucătării orășene. La masă se înțelege a urmat un toast pe celălalt. Rev. Dr. Pușcariu a toastat pentru comuna Poplaca și frunțași

*) Frumoasa cuvîntare a domnului director al despărțimentului, Dr. Ilarion Pușcariu, o publicăm în Nr. viitoriu. Red.

mă junghie ca pe un vițel! Promite-mi, jură-mi că vei fi precaut, altceva nu cer dela Dta.

— Eu promit, răspunde Cristian, vină.

— Dar blăstămatul acesta de băiat a adurmit aci jucându-se, ce să facem cu el?

— Du-l în patul său, domnule Goeffe; pe el nu-l caută nimenea, cred!

— Dar eiucid pe un copil care țipă, și acesta va țipa, îți dîc, când l'a deștepta vre o față necunoscută.

— Ei bine, ce drac să facem cu el? Să-l luăm cu noi? Nimic mai ușor, dacă n'o să întîlnim oameni reî; dar de va fi să ne batem, el ne va sta în cale.

— Bine dîci, Cristiane; e mai bine să-l lăsăm în patul său. De se vor spiona mișcările noastre, se va sci, că noi ne-am dus și nu vor întra aici. Pădesce numai ușa. De astă dată n'avem să facem cu dl Nils multă învîlmășală; el va dormi îmbrăcat.

XVII.

Dl Goeffe abia puse pe camerierul său în pat pre când chiamă pe Cristian.

— Ascultă! îi dîse el. Vine cineva spre odaia noastră. Bate la ușă.

— Cine-i? dîse Cristian gătindu-și pușca și punîndu-se înaintea ușii din odaia pădătorului, ce da, precum se scie, în galeria interioară a curții.

— Deschideți, deschideți, noi sîntem! răspunde în limba dalecarliană un glas dur.

— Cine voi? dîse dl Goeffe.

Și după ce nu răspunde nimenea, Cristian adăogi;

— Vi frică să vă numiți?

— Dta ești, domnule Waldo? răspunde apoi o voce blîndă și tremurătoare.

— Margareta! esclamă Cristian deschidînd ușa și observînd pe tinera contesă împreună cu altă damă tineră, ce o veduse la bal, dară a cărei nume nu-l mai scia, însoțite de credinciosul domestic Peterson.

— Unde sînt ei? întrebă Margareta cădînd obosită într'un fotel.

— Cine? De cine vorbești? îi dîse el, spăriat de paliditatea și de emoțiunea ei.

— De maiorul Larrison, de locotenentul și de ceialalți militari, răspunde cealaltă tată tineră, tot așa (fără resuflet) și nu mai puțin emoționată decît Margareta. N'au sosit?

— Nu... Au să vie aici?

— Ei au plecat din castel, sînt mai bine de două oare.

— Și... Dvoastră vă temeți, să nu li se fi întîmplat ceva?

— Da, răspunde Martine Akerstrom, căci ea era; noi ne am temut... Eu nici nu știu pentru ce ne am neodihnit pentru ei, de oare ce au plecat cu toții împreună; dară...

— Dară pentru cine vă temeți apoi? dîse dl Goeffe.

ei, pentru bravi preoți. Dl. I. Popescu pentru comitetul despărțământului și președintele ei; Dl. Stejar pentru femeile române; mai departe Dl. Dr. Moga și M. Voileanu au ținut discursuri bine simțite cari au fost terminate cu o serie de întreit „să trăească.” În decursul mesei ne-au surprins prea plăcut exactele declamațiuni ale domnilor Vasilie Saftu și Virgiliu Oniț, elevi ai institutului Andreian, cel dintâi a declamat „Glasul unui Român” de Andreiu Murășanu, al doilea „Groza” de Vasile Alecsandri. Se înțelege de sine, că n’au lipsit nici indispensabilele cântări, începând seria domnul Dima cu „Mugur mugurel”, careia au urmat celelalte multe.

Era aproape de șase oare seara, când societatea se sculă dela mese și se depărță cu adio la revedere în Avrig.

Deci la revedere în Avrig!..

Polifem.

O scrisoare în interesul istoriei naționale.

Atragem atențiunea cetitorilor foaiei noastre asupra scrisoarei următoare, pe care am primit-o în limba germană dela învățatul profesor din Prag’a filo-românul Dr. I. L. Pic:

„Ocupându-mă de un șir de ani cu istoria Europei orientale, fui silit a’mi îndrepta atențiunea și asupra istoriei mai vechi române din cauză, că din timpurile cele mai vechi istorisesc cunoscute destinele Românilor au fost strins legate cu destinele Slavilor meridionali și orientali, precum și pozițiunea Românilor din Ungaria a fost omogenă cu pozițiunea Slavilor ungureni, așa, că o pertractare unitară a amânduror popoarelor a fost o urmare necesară a legăturii istorice și a omogenității dreptului de stat. Firesce, lipsa de isvoare pozitive istorice despre istoria cea mai veche a românilor a fost un rău, care tot-de-odată fu cauza, că se născură atâtea teorii nouă despre aceasta temă, care mai mult încurcarea obiectul cestionat, decât au contribuit la lămurirea lui, dar și pentru scriitorul acestor rënduri a fost o pedecă, care firesce se putea încungiura, dară nu delătura. Deși rezultatele argumentațiunii indirecte au scos la iveală multe argumente pozitive, ba chiar neresturnabile, totuși mai sânt astăzi încă destui necredincioși, cari sau din cauze ușor de priceput naționale, sau în urma scrupulelor științifice, neagă adevărul luminat sau îl trag la îndoială, și de aceea este necesariu, de a afla un argument mai pipăit pentru stabilirea sau descălecarea cea mai veche și pentru continuitatea românilor la nordul Dunării. Scriitorul acestor rënduri în călătoria sa ultimă științifică prin țările române și-a dat toate silințele, de a afla în mănăstirile cele vechi și în deosebitele colecțiuni de cărți, sau o cronică bulgărească, care înșertat au căpătat-o, Slaviștii în peninsula balcanică, sau vieți de ale sântilor și regilor bulgari, unde s’ar putea afla de sigur vre-o scire pozitivă despre Români, după cum scim pozitiv din cronică bulgărească a lui Paisia: dar a fost speranță deșartă, și cele căutate de a abia se vor putea afla vre-odată. Mai rămâne după convingerea lui numai un singur drum, pentru a găsi argumentul dorit, adecă de a striga morții din morminte, ca să mărturisească despre trecutul poporului român.

Să nu i se impute scriitorului acestor rënduri tendențe sacrilege, că voiesce să tulbure odihna

reposaților. Nu, din contră ei să documenteze adevărul și adevărul este un lucru sânt, cu atât mai sânt, că atinge trecutul unui popor întreg, un trecut care i se dispută acestui popor.

Firesce va fi cam greu, de a arăta mijloacele și căile potrivite pentru scopul acesta.

Grecii vechi aveau, după cum se scie, un mijloc probat de a cita umbrele reposaților din infern prin anumite sacrificii, și spiriștii din ziua de astăzi și au formulele lor, prin care provoacă spiritele, ca să vorbească... dar amândouă aceste rețete în cazul nostru puțin ne ajută, fiindcă nouă ne trebuie un Român neaoș din secolul III—XIII, pe care să-l putem pipăi și care cel puțin pentru cei inițiați ar vorbi o limbă înțeleasă. Drumul care duce la scopul nostru ni-l poate arăta numai archeologia din evul mediu.

În regiunea Carpaților orientali, unde trebuie căutat la patria primitivă a poporului român actual, s’a cultivat arheologia binișor, numai cât s’au luat din nenorocire în considerațiune pe de o parte numai perioada cea mai veche daco-română, ear pe de altă parte s’au considerat mai de aproape perioada posterioară a evului mediu (începând cu secolul al XIII.) Spre scopul nostru vom călca pe un teren al acestei științe, care până acum n’a fost mai nici decum atins și pe care vor fi multe greutăți de învins și se va cere multă precauțiune. Această împregiurare nu trebuie să ne descurăgieze nici decum, din contra ea reclamă o sinceră conlucrare a tuturor aceloră, cari au cauză de a se interesa de trecutul poporului român.

Unicul lucru pozitiv, pe care îl putem pune în fruntea cercetării noastre, este tesa simplă; că, Românii, dacă au locuit din secolul III—XIII în munții Carpați, cum avem cuvinte de a presupune cu toată siguranța, atunci trebuie să fie acolo și în mormențați și prin urmare osămintele lor trebuie să fie acolo până în ziua de astăzi. Mai greu este firesce, de a se arăta, că unde și cum s’ar putea căuta remășițele celor repoași de atâtea vreme, căci în privința aceasta n’avem nici o experiență la dispozițiune, de oare ce această parte a arheologiei până acum nu s’au considerat mai de aproape.

Dacă dar trebuie să începem cercetările noastre din începutul începuturilor, vom face bine, să luăm în considerațiune posibilitatea arderii și înmormențării cadavrelor la Români cei vechi și după aceea să cercetăm, dacă s’au ivit din întâmplare unde-va osăminte omenesci sau cenușe cu hărburi. Aceasta firesce se poate întâmpla în deosebite moduri. După o ploaie torențială, poate, că apa se spele pământul și în chipul acesta se se desgroape cele ce se află în pământ. Sau când smulge viscolul arborii din rădăcină, s’au când taie oamenii arborii vechi, se poate întâmpla, ca cele ascunse se easă la lumină. Când se pun fundamente la case sau alte edificii, poți să dai de câte ceva, și de multe ori când se fac drumuri și căi ferate, cu care ocaziune trebuie să se scormonească distanțe mai mari de pământ, poți da foarte lesne de lucruri arheologice. De oare-ce sântem constrinși se ne călăuzim de astfel de întâmplări, spre a putea face cu succes scrutațiuni, va fi mai cu seamă problema noastră de a întreba pe oamenii mai bătrâni de pe la sate, de cumva își aduc aminte, că s’au aflat undeva oase omenesci, sau cenușe cu hărburi și cu deosebite alte lucruri.

Aceasta ar pute-o face mai bine și mai lesne dnii preoți, de oare ce dênșii cunosc mai bine pe oamenii de prin sate și vin mai des în atingere cu ei.

De cumva printr’o întâmplare norocoasă s’ar afla o îngropătoare preistorică (în timpurile cele vechi se îngropau morții unii lângă alții, ca și astăzi), s’ar pute încerca deocamdată de a se deschide unul sau două morminte spre o prealabilă orientare pentru o scrutare specialistă, ceea ce nu este lucru tocmai așa de greu, pentru că cei vechi nu îngropau morții așa de adânc și, ceea-ce se poate face simplu, săpându-se o bucată de loc. Cu această ocaziune trebuie să se bage de seamă la construcțiunea mormențului și la pozițiunea oaselor mortului și mai cu seamă la aceea, ca să se scoată și să se păstreze toate, câte s’au aflat la mort și lângă mort sau eventual în urna cu cenușă. În privința aceasta este s. e. dintre oasele omenesci mai cu seamă de însemnătate craniul (căpățina, scăfălia), pentru că după craniu se poate determina rasa, de care s’a ținut cel îngropat. Lucrurile de bronz și de fer sânt de un interes și mai mare, pentru că acestea, ca și sculele noastre, erau supuse modei, și, fiindcă se făceau mai cu seamă în părțile de miadă-și, în fabrici mai mari și se importau, se poate determina adese-ori din făptura acestor obiecte și epoca, în care s’au făcut și s’au purtat. Foarte însemnat este obiceiul păstrat de români până în ziua de astăzi, de a pune lângă mort în cosciug, sau în groapă un ban, care împregiurare mai ușor poate determina timpul, când s’a îngropat mortul, și aceasta cu atât mai vârtos, că avem cauză, de a presupune, că afară de timpurile cele furtunoase ale emigrațiunii popoarelor încă mai există legătura cu Sudul și prin urmare au putut să circuleze printre oameni monete și din secolul al III până la al XIII. La toată întâmplarea putem conta pe aceea, că în mormintele cele vechi românesci vom afla ceva, de oare-ce Românii chiar în cântecul Nibelungilor sânt descriși ca ostași bogat împodobii (ceea-ce conglănesce cu împregiurările posterioare) și ca toți ostași sau resboincii, de bună samă tot deauna se îngropau cu podoabele și armele lor.

Ce se antinge de întrebarea: în care ținuturi s’ar putea afla mai cu înlesnire lucruri relative la obiectul acesta?... de asemenea ar fi posibile oare cari presupuneri. Din determinarea relațiunilor posterioare ale poporului român scriitorul acestor rënduri a venit la concluziunea, că populațiunea cea veche a Daciei, care în zilele lui Aurelian n’a putut trece peste Dunăre — astăzi pot dice pe baza tipului populațiunii țerilor române: Români și Neromâni, Daci romanizați — la invasiunea Gotilor, cari pustiau toate, au fugit în munți, unde de fric’a cea mare, ce îi cuprinsese, au ramas până în perioada Slavilor. Că atari ținuturi muntoase pe baza tipului populațiunii și pe baza studiilor istorice s’ar putea indica de o parte munții Banatului până la munții Bihariei cătră meadă-noapte ear spre resărit poate până la Făgăraș și de altă parte partea nordică a Transilvaniei și Maramureșul. În aceste ținuturi muntoase trebuie să se afle și mormintele cele mai vechi ale românilor. (Românii încep după căderea Daciei.) După analogia Macedo-Românilor, despre cari avem sciri detaiate din suta a XI-a locuințele românilor trebuie căutate parte în văile cele aparate și neacesibile din munți, parte în poeni, dară aici mai puțin stabil decât în văile munților.

— Pentru Dta dle Goefle, pentru Dta, respunse Margareta cu vivacitate. Noi am aflat că D-voastră sânteti aici în mare pericol. Dvoastră nici nu sciți nimica? Dară totuși vęd, că sânteti armați? Ați fost atacați?

— Încă nu, respunse dl Goefle. Dvoastră sciți dară că o se fim atacați?

— O da, prea bine scim!

— Cum și eu sunt amenințat? replică dl Goefle fără vre o intenție malicioasă. În adevăr, dragă domnișoară; Dta scii aceasta? foarte ciudat!

— Eu nu sciu tocmai de bună samă, dișe Margareta, a cărei paliditate dispăru de odată și privirea evitără ochii lui Cristian.

— Apoi, replică dl Goefle fără a voi să observe confuziunea tinerei fete, după el, tocmai după el umblă?

Și el arată spre Cristian: Margareta însă se încăpățina a nu se uita la dênșul și a nu-l numi, ce n’o împedeca a răspunde:

— Da, da, după el, domnule Goefle. Ei vreau să-l delătoreze?

— Maiorul și amicii săi sciu de aceasta? Pentru ce nu vin?

— Ei sciu, dișe Martina, și, de oare ce nu vin, vor fi făcut și ei ca noi, s’or fi rătăcit prin negura, ce tot crește.

— Dvoastră v’ati rătăcit prin negură? dișe Cristian emoționat de îngrigirea generoasă a Margaretei.

— O! nu multă vreme, răspunse ea: Peterson e din localitate, și a găsit iute calea; însă domniile trebuie să au schimbat un țerm de lac cu celălalt.

— Să punem o luminare pe fereasta din sala ursoaicei, dișe dl Goefle, ca să se poată orienta.

— A da! dișe Peterson, ei n’o vęd ca și cum nu vęd stelele.

— Tot una, să cercăm, dișe Martina.

— Ba nu, draga mea, răspunse Margareta, și ucigașii s’au rătăcit pe semne, fiindcă n’au venit încă. Să nu le ajutăm a ne găsi înainte ce domniile oficeri...

— Domniile oficeri vor fi bineveniți de bună seamă, replică dl Goefle; dară, noi sântem aici trei bărbați, bine armați; eu cunosc pe Peterson el e voinic... Și apoi, scumpe domnișoare, unde ați vędut pe ucigașii?

— Spune, Martino, dișe Margareta, spune ce am auzit!

Da, da, ascultă, domnule Goefle, replică Martina, luând un aer important, dragălaș și totodată sincer. Sânt două oare... poate două oare și jumătate, tinera lume din castel, cum ne numesc pe noi acolo, se juca ascunzându-se în edificile dinpregiurul castelului nou. Eu eram cu Margareta și cu locotenentul; noi trasem la sorți, și fiind nu mai noi amândouă ne era frică a merge prin coridoarele întunecoase și prin camerele, ce nu le cuno-

seam; ne trebuia un cavaler, ca să ne însoțească! Locotenentul nu cunoscă ca și noi partea castelului unde ne azardasem. E atât de mare. Noi trecusem o galerie lungă deșartă și coborisem din întâmplare pe o scară mică întunecoasă. Locotenentul mergea cel dintâiu, și, negăsind nimic, unde ne-am fi putut ascunde bine, el înaintase mereu, de și nu mai vedeam mai nimic, și începusem deja să ne temem că o să cădem într’un abis, pre când el ne dișe:

„— Acuma sciu unde sântem, lângă turnul ce servește drept temniță. Nu sânt prinși, căci iată ușa deschisă. Dacă intrăm în temnițe, vęd stau bine că vor avē multă osteneală până ne vor găsi.

„Dară ideia a ne cobori în suterane așa mari și grozave, făcu Margaretei frică.

„— Nu, nu, să nu mergem mai încolo, dișe ea; să rămânem lângă intrare. Iată o mică adâncătură marcată cu scânduri, să rămânem aici și să nu mai vorbim; ca să nu ne audă ceialalți.

„Noi făcusem după voia Margaretei; abia ascunși, am și auzit venind; noi am crezut că sânt ear soții nostri ce ne au dat de urmă-ne am reținut de a ride și chiar de a respira. Apoi am auzit vorbele ce am să țile spun. Erau doi bărbați cari ieșeau din turn și mergeau prin galeria ce tocmai o percursem noi. Ei vorbeau încet, după ce trecuseră de noi ei au diș:

(Va urma).

O demarcațiune mai precisă a acestor vechi locuințe ale românilor s'ar pute efiptui și prin încercarea de a determina limitele aceluia teritoriu, pe care slavii după restimpul Hunilor l'au aflat gol și părăsit, și îl folosiră spre descălecarea, ceea ce se poate constata cu siguranță din numirile slavice ale satelor, riurilor, păraelor, munților, văilor etc., care s'au păstrat până în ziua de astăzi. Aceasta astăzi nu mai este cu puțință nici chiar având la n-demână harta statului maior austriac, de oare ce din partea autorităților ungurești multe locuri au căpătat alte numiri. De aceea ar fi de mare folos, dacă s'ar întreba oamenii cei mai esperti și ș'ar nota, ce numiri slave se află înlocul acesta sau acela (se se însemneze numelele locului și al cetății celei mai de aproape) pe lângă cele românești, nemțesci și ungurești. Tot așa de însemnate pentru esplicarea perioadei, despre care e vorba, sunt festivitățile (serbătorile) populare naționale, care se țin pe vârful unor munți înalți. Scriitorul acestor rânduri a fost de față la asemenea festivitate pe muntele Ciahlu, unde, ce e drept, se juca numai hora, dar auți că se țin festivități la Sinaia, în Hațeg, pe Gaina și în munții Bihariei asemenea și festivitatea populară românească din Brașov, fără de a pute căpăta totdeauna deslușirile necesare. Ar fi de mare interes și de mare folos pentru istoria, dacă și în privința aceasta ar fi cunoscuți câțiva munți, pe cari se serbează festivități populare române, arătându-se datul și în ce se cuprinde festivitatea.

De mare însemnătate pentru relațiunile istorice vechi ale poporului român sunt și tradițiunile vechi populare și vederile, care s'au conservat sute de ani și diferesc de vederile actuale. Astfel scriitorul acestor rânduri, când se sui pe Peatra mare, auți dela un bătrân din Dirstele Brașovului, pe lângă definițiunea îndatinată țeara Bârsei și țeara Oltului o definițiune frapantă a conceptului Ardeal, după care numai Transilvania meridională s'ar numi astfel. Cetățile Sighișoara, Mediaș, Sibiu, Belgrad, Hațeg se află în Ardeal; Murș-Oșorheiu, Clujul, Bistrița sunt în Ungurime, și Ciceronele meu, care cunoscea și o secuime, dar despre un pământ săsesc sau despre un pământ crăesc, ca un întreg, nu scia nimica. Din contră mi se spuse de cătră dl prof. S. terminul Săsime, pe care l'au auzise dela un țeran din Valea Hațegului; și ar fi interesant a se sci, că anume terminul Săsime se aude în gura poporului prin ținuturile învecinate cu Sasii regulat sau numai ici colea. Mie nu mi-a succes să aflu un sătean bine cunoscut cu întreaga țeară și de aceea nu mi-a fost cu puțință de a confirma sau de a resfrânge spusesele cele dintău prin altele. Aceasta numai am aflat-o confirmată de câte-va ori, că Ungurimea se

împarte și se distinge din partea Românilor și chiar și din partea Ungurilor în Salagiu și Câmpia. Sciri mai precise din deosebite ținuturi, dându-le însă sătenilor bună pace, ca să spună ei de maganul lor, unde se află cutare și cutare cetate fără a-i influența în nici un chip cu privire la împărțirea Transilvaniei și anume cu privire la conceptele Ardeal, Săsime (și de o țeară a Hațegului am auțit) cu privire la ținutul Bistriței precum și cu privire la ținuturile române din Ungaria (Maramureș, Zarand) ar fi de mare interes istoric.

O altă întrebare interesantă pentru istoria poporului român ar fi diversitatea expresiunilor pentru obiecte, cari sunt necesare pentru viața zilnică în limba poporului din Ardeal, din Muntenia, din Banat de o parte, din Moldova, și poate din Maramureș de altă parte. Această deosebire ar arăta desvoltarea biturcată a naționalității române, bifurcațiune și istorice cunoscută, dacă, și până unde se estinde spre sud această diferență în Ardeal și în Biharia ceea, ce se poate erua numai prin cunoștința locală a poporului. Afară de lucrările archivalice s'ar mai pute pomeni multe despre tipul poporului, despre caracterul, despre datinile și obiceiurile lui, mai departe despre poveștile și cântecele populare, ear cu privire la arheologia despre lucrurile din întemplantare aflate. Pentru astădată însă mă mulțamesc cu cele atinse, așteptând să ved, ce răsune vor afla cuvintele mele între patrioții români.

Sunt lucruri, unde unul singur poate lucra destul de bine și și poate aduna câte ceva; dar sunt și lucruri, unde unul singur, fiind lăsat întemplantării, poate să se trudească toată viața fără să poată ajunge la scopul dorit. În astfel de lucruri însă — și de aceasta clasă se țin anume adunarea materialului pentru perioade necunoscute ale istoriei naționale — trebuie să se intereseze mulți, mulți trebuie să adune, trebuie să fie un loc central, unde să se concentreze cele de mulți adunate, pentru ca pe urmă o mână abilă se le cearnă, să le examineze și prelucreze. Un astfel de loc central ar fi firesc o asociațiune istorico-arheologică, care de bună seamă, îndată ce se va arăta oare-care mișcare în sensul acesta, se va și înființa. Până atunci însă totuși s'ar pute alege un loc central provizor, unde să se trimită toate rapoartele respective, arătându-se din partea trimițătorului locul, unde s'a găsit ceva și cine au aflat. Un astfel de loc provizoriu central ar pute să fie biroul „Asociațiunii transilvane“, sau vre-una din gazetele române ardelen.

Praga 30/18 Septembrie 1883.

După „G. T.“

Dr. I. L. Pic.

Varietăți.

*(Cutremur preste cutremur) Pre semne ne apropiem de sfârșitul lumii. Cutremur preste cutremur din tot locul. Agram, Ischia, Java și acum de nou localitatea Cesme din Turcia, sunt tot atâtea jertfe vii ale calamităților naturale ale cutremurului. Ce privesc cutremurul din Cesme eată ce scrie „Deutsche Zeitung“: „O depeșe din Cesme anunță că până Mercuri seara au fost scoase 120 de cadavre de sub dărâmtările a opt sate mici din apropierea acestui oraș și pe fiecare oară se scot nou jertfe la lumină. În același district au fost găsite peste 350 persoane rănite și mutilate. Prin interiorul satelor desgroparea cadavrelor se face cu mult mai greu. După o examinare superficială numai, au fost descoperite 35 cadavre, dar se crede că sub ruine trebuie să se afle un număr cu mult mai mare. Vor trebui să treacă câteva săptămâni mai înainte de a se pute completa lista morților. Nu departe de Alatza se pare, că pământul s'a deschis și ear s'a închis, după ce a înghițit mai întâiu câteva sate mici. În același district s'a întemplant și o alunecare de pământ, prin care multe case au fost mișcate din loc.“

*(Foc.) Eri seară între 8—9 oare o mână reutăcioasă a pus foc într'o gireadă de fân din grădina arhiepiscopiei noastre din strada Schewiss. La alarmul de foc bravii nostri pompieri a făcut toate celea posibile pentru localizarea focului, cea ce li-a și succes. Fânul arde și în aceste momente, nepuțându-se înneca focul pe deplin S'au aflat în fața locului două obiecte; cari formează corpus delicti, și dovedesc fără îndoială, că cel ce a pus focul aparține clasei inteligente. Lucrul e în mâna poliției locale.

Loterie.

Sâmbătă 3 Noembrie n. 1883.

Viena:	5	12	88	63	20
Timișoara:	24	8	65	28	22

Bursa de Viena și Pesta.

Din 3 Noembrie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	119.70	119.50
Renta de aur ung. de 4%	86.95	86.95
Renta ung. de hârtie	85.50	113.—
Împrumutul de aur ung.	98.75	138.—
Datorie de credit austr.	279.—	279.—
Acțiuni de stat austriacă în argint	79.40	79.25
Scrisuri fonciari ale institutului „Albina“	—	100.80
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.75	78.80
Acțiuni de bancă de credit ung.	840.—	278.50
Sorți de regularea Tisei	109.50	109.75
Galbin	5.71	6.71
Napoleon	9.55	9.55
London (pe poșta de trei luni)	120.15	120.15

Nr. 307.

[591] 1—3

CONCURS.

Spre întregirea postului de învățător la școala română greco-orient. din Furșoara, se escrie concurs cu termenul până la 6 Noembrie st. v.

Cu acest post este împreunat un salariu de 150 fl. v. a. quartir și 4 orgii de lemne, din care are a se încălzi și școala.

Doritorii de a ocupa această stațiune au ași așterne petițiunile lor până la termenul indicat instruite conform legilor în vigoare, oficiului protopresbiterat gr. or. al tractului Iliei. Gurasada în 19 Octomvre 1883.

În conțelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Iliei murășane.

Alesiu Olariu m. p.,
adm. prot.

Nr. 4258 Scol.

[592] 1—3

CONCURS.

Din fundațiunile archidieceșane au devenit vacante următoarele stipendii:

1. Două stipendii din fundațiunea „Francisc-Jeseșană“ a 100 fl. pentru ascultători la vre o academiă (universitate) din patriă.

2. Un stipendiu din fundațiunea Ecaterina Raț a 30 fl. pentru ascultători de preparandiă (pedagogi.)

Spre conferirea acestora se escrie concurs cu termen până la 10 Noembrie st. v.

Concurenții au de a legitima cu acte oficiale:

a) Că sunt români de religiunea orientală-ortodoxă.

b) Că sunt lipsiți de mijloacele materiale spre continuarea studiilor.

c) Că frecventează studiile de categoria prescrișă cu succes bun.

d) Că sunt deplin sănătoși.

Sibiu 20 Octomvre 1883.

Din ședința consistoriului archidieceșei gr. or. române a Transilvaniei.

Nr. 359.

[593] 1—3

CONCURS.

Pentru reintregirea parochiei de clasa a III-a în comuna Jibert, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele sunt:

a) Folosița unei porțiuni canonică stătătoare din 13 jugere 644⁰ pământ de arat, și 1 juger 1060⁰ de fân.

b) Dela 70 locuitori români câte o ferdelă de grâu sau cucuruz; apoi dela 30 familii neorustice câte 60 cr. și dela 15 neorustici câte 40 cr. de fie-care familie.

c) Venitele stolari obicinuite;

d) Quartirul deocamdată se va închiria din partea comunei bisericesci.

Petițiunile concursuale, instruite în sensul legilor din vigoare au a se așterne subsemnatului oficiu protopresbiterat până la termenul sus indicat.

Cohalm, 13 Octomvre, 1883.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Mircea m. p.,
adm. prot.

Nr. 236.

[587] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a III Cărpiniș în protopresbiteratul Abrudului, se deschide concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare a acestuia în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu această parochie sunt:

1. Quartir în etagiul de sus al școlii locale.

2. Folosirea cimiteriului, a unei livezi de lângă școală, și a unui loc de fân din „Valea-Dăroaiei.“

3. Venitul stolar regulat, dela 160 familii, care toate la olaltă, dau un venit anual de 350 fl. care însă cu timp se mai poate urca.

Cei ce doresc a competi la această parochie, au de ași subserne petițiunile instruite conform statutului organic și Reg. pentru parochii la subserisul până la termenul sus indicat. Abrud, 11 Octomvre, 1883.

În conțelegere cu comitetul parochial din Cărpiniș.

Ioan Gall m. p.,
protopresbiter.

Nr. 477.

[549] 1—1

Publicațiune.

Conform §. 124 Regulamentul pentru procedura judecătorească în cauze matrimoniale se aduce la cunoștința publică, că Preaveneratul Consistoriu archidieceșan, dto 11 Octomvre a. c. Nr. 2409 B, în procesul divorțial dintre Maria Șerban ca actoră și Nicolae Popoviciu ca inct, ambii gr. or. din Ruși, a adus sentința cu desființarea

căsătoriei din motivul pribegirii incultului.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Sibiului.

Sibiu, 23 Octomvre. 1883.

Simeon Popescu,
protopresbiter.

Nr. 277

[582] 2—3

EDICT.

Nicolau Ivan din Vulcan, comitatul Brașovului, a părăsit cu necredință de 5 ani pre legiuita sa soție Iuliana născ. George Neacșu tot din Vulcan, fără de a se sci locul, unde se află și de mai trăește, este prin aceasta citat, ca în termen de trei luni dela prima publicare a acestui edict să se prezenteze înaintea subsemnatului for matrimonial, căci la dincontră și în absența lui se va pertracta și decide procesul divorțial intentat asupra-i de cătră soția sa.

Brașov, 30 Septembrie, 1883.

Forul matrimonial gr. or. al protopresbiteratului Branului.

Nr 3874: 1883. civ

[581] 3—3

Publicațiune.

Pentru începerea încrărilor de pregătire în obiectul de segregare în **Daia (Szász-Danyád)** și în special pentru regularea reprezentării, alegerei inginerului și pregătirea preliminarului de spese se pune și de pertractare pe **18 Decembre 1883**, la 10 oare înainte de ameași la casa judeului din **Daia**, la care se invită părțile interesante cu observarea, că absența lor nu va impedeza ținerea pertractării.

Elisabetopole, 10 Octomvre, 1883.

Kelemen m. p.
jude esmis.